

8.3 Kalbos magija

1. Perskaitykite Juditos Vaičiūnaitės eilėraštį „Penelopė“ iš „Keturių portretų“ ciklo ir atlikite užduotį.

Penelopė

...su vardu Odisėjo širdy aš nueičiau į kapą.

Patyrusiai tavo meilę sunku –
juk niekas tavęs nepakeis,
juk niekas tavęs nevertas.
Ir kuo aš kalta,
kad galiu tavęs šimtmečiais laukti,
apkursti, kai salė ima švilpti ir ploti.
Ir kuo aš kalta,
kad juokiasi miestas, jaunikai ir vergės.
Ir kuo aš kalta,
kad lieku nuobodi ir keista Penelopė.
Aš noriu tau židiniu šviesti
pro metų ir sienų kiautą.
Gryna kaip idėja
tau noriu išsaugoti tyro vandens
nepalietą sklidiną amforą.
Tegu visos moterų kartos
jaus tą laukimą, į mano širdį įdėtą,
išgirdusios jūrų užimą kriauklėj
ir matydamos tuščią kambarį.
Juk aš – iš tų, prie kurių sugrįžtama.
Ištikimųjų rūšies.
Visiems laikams kantrumu, išmintim išgarsėjau.
Nušluostysiu kraują nuo rankų tau
savo plaukais ir lūpom.
Prie tavo kelių pravirksiu iš džiaugsmo.
Aš myliu tave, Odisėjau.

Judita Vaičiūnaitė

2. Ankstesnėse pamokose sužinojote, kad Odisėjas po Trojos karo dar dvidešimt metų klaidžiojo, ieškodamas kelio namo. Parašykite Penelopei laišką, kuris nuramintų ją ir sustiprintų viltį, kad mylimas vyras sugrįš namo.

8.3 Kalbos magija

3. Perskaitykite ištrauką iš mito apie Prometėją.

<...>

Olimpo valdovas net sudrebėjo ir pykčio, pamatęs šventąją ugnį degant Žemėje. Ir vėl, norėdamas nubausti Prometėją, pirmiausia Dzeusas siuntė nelaimę jo mylimiems žmonėms. Liepė jis ugnies dievui Hefaistui, pagarsėjusiam savo kalvystės menu, nulipdyt iš žemės ir vandens dailios mergaitės statulą. Netrukus meistras ir nulipdė neregėto grožio statulą, kuriai Dzeusas savo valia įkvėpė gyvybę. Prometėjo priešininkė Atėnė – mat ji titanui išminties pavydėjo – mergaitę išmokė austi ir siuvinėti, charitės jos galvą apgaubė baltu, skaidriu šydu ir uždėjo dieviško grožio gėlių vainiką, Hermis suteikė jai sąmojo ir iškalbos, o Kipro valdovė Afroditė – savo neapsakomo žavesio.

Toji moteris buvo pavadinta Pandora, o tai reiškia: visų apdovanotoji. Kai darbas buvo atliktas, Pandora, švelniai šypsodama pro skaidrų šydą, atsistojo vidur Olimpo puotų salės ir savo gražumu netgi dievus apakino. Hermis paėmė ją už rankos ir nuvedė iš dangaus Žemėn. Čia jis padavė mergeitei dailiai apkaltą ir išraižytą stebuklingą skrynelę, o paskui liepė eiti į garbingo ir geraširdžio Epimetėjo, Prometėjo brolio, namus. Bet prieš palikdamas ją, dievų pasiuntinys Dzeuso vardu prigrasino neatvožti skrynelės dangčio.

Epimetėjas net žado neteko, savo namuos išvydęs nežemiško grožio Pandorą. O kai mergaitė pasakė atėjusi pasveikinti dievų ir žmonių tėvo vardu, šeimininkas priėmė ją su džiaugsmu ir pasididžiavimu. Veltui jį perspėjo Prometėjas nepasikliauti nežinoma dievų dovana – jisai numanė čia esant klastą; apžavėtas gražuolės Dzeuso pasiuntinės, Epimetėjas užmiršo viską ir galų gale paėmė ją už pačią.

Bet neilgai truko jo laimė.

Aikštingoji Pandora netvėrė smalsumu ir kasdien meldė Epimetėją atidaryti slėpiningą paausdotą skrynelę ir parodyti, kas jos viduj. Ilgai spyriojosi Epimetėjas, persergėtas savo brolio, bet vieną dieną nusileido pačiai, ir abu drauge atvožė skrynelės dangtį.

Tačiau tą patį mirksnį juodu atšoko nustėrę. Iš tos skrynelės ėmė lįsti nuodingos gyvatės, šliužai, skorpionai, šlykštūs didžiuliai vorai, bjaurūs ropliai, kurių įkandimas mirštamasis, ir šnypšdami išsklido po visą Žemę.

Ūmai iš skrynelės dugno ėmė kilti lengva kaip rūkas, neapsakomai daili moteriškė. Tai buvo Viltis. Tačiau Pandora, išgirdusi Dzeuso kuždesį, greitai pribėgo ir užtrenkė dangtį, amžinai užvoždama Viltį.

Tuo metu iš nelemtos skrynelės pasprukusios nuožmios ligos, drugiai ir kita bjaurastis ėmė nuodyti lig tol sveiką žmonių ir žvėrių kraują. Kančios amžinai įsikūrė žemėje, jūroje ir ore, o mirtis virš viso pasaulio išskleidė savo juodus sparnus.

Bet tuo nesibaigė Dzeuso kerštas (*Prometėjui*).

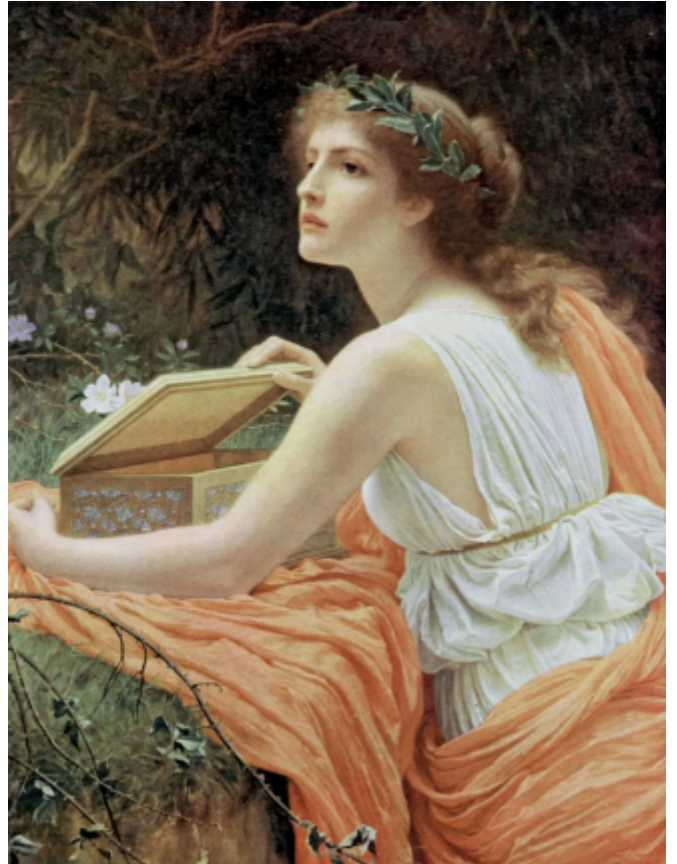
<...>

8.3 Kalbos magija

4. Būtent iš mito apie Prometėją ir yra kilęs graikų posakis **Pandoros skrynia**. Susipažinkite.

Pandoros skrynia – nelaimių, didžiųjų vargų šaltinis, visa tai, su kuo neatsargiai elgiantis galima susilaukti daugybės bėdų. Pandora – senovės graikų mitų personažė. Ji buvo visų dievų ir deivių apdovanota moteris, kurią dėl Prometėjo pavogtos ugnies supykęs Dzeusas pasiuntė žmonėms. Pandorą visi mylėjo, nežinodami, kad ji buvo Dzeuso jiems skirtas prakeiksmas. Kartą Pandora iš smalsumo, nepaisydama draudimo, atvožė indą (Pandoros skrynią), kuriame buvo visos žmonių nelaimės, ir išleido jas. Pasipylė ligos, vargas ir kančia. Inde liko tik viltis. Pandora ją irgi išleido, kad ši guostų žmoniją.

www.mitai.lt

Pandora ir jos skrynia (nežinomas autorius)

5. Sukurkite savo mito arba epo herojų ir jo nuotyki. Apgalvokite įvykį, kuris nutiks su jūsų herojumi. Pagalba: ↓

- Kur ir kada vyksta veiksmas?
- Kas / koks yra jūsų mito / epo herojus?
- Kas svarbaus įvyksta herojaus gyvenime?
- Kur / kodėl herojus iškeliauja?
- Koks jo kelionės tikslas?

- Ką herojus sutinka keliaudamas?
- Kuo ypatingas naujasis pažįstamas?
- Galbūt jam reikia pagalbos?
- Jeigu, taip: ką herojus gauna dovanų? Kuo ta dovana ypatinga?

- Su koku priešininku mito / epo herojus susiduria?
- Kaip herojus nugalė priešininką?
- Kas herojui padeda?

6. Sugalvokite su sukurtu mitu arba epu susijusį posakį, kuris būtų aktualus šiuolaikiniam jaunimui.

